

АНГЛІЦИЗМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

На даному етапі розвитку історії української мови англомовні запозичення – англіцизми – все частіше і в більшій кількості, ніж це спостерігалось раніше, з'являються в лексичному запасі найрізноманітніших вікових та соціальних груп населення України. Підґрунтям цьому може слугувати ціла низка факторів: розвиток економічних зв'язків, важливість країн Заходу на світовій арені, мода та популярність стилю життя британців і американців, досягнення в окремих галузях життя людей; широко поширена тенденція до інтернаціоналізації лексичного запасу; інтенсифікація зв'язків між культурами.

Англіцизми переважно сприймаються як непритаманні мові елементи і зберігають риси, притаманні мові, з якої їх було запозичено: фонетичні (джерем, імідж), словотвірні (смокінг, маркетинг), семантичні (яструби – політики, прихильники жорстокого агресивного курсу у різних країнах). Цілу низку англіцизмів використовують на позначання національних реалій: Скотланд-Ярд (англійська реалія), діснейленд (американська реалія), а також предметів і явищ в галузі спорту, техніки, економіки, політики. Англіцизм, що виступає в ролі ідіоми чи крилатого вислову, сприймається мовцями в єдності з англійським джерелом незалежно від способів творення: українське «скелет у шафі (буфеті)» (сімейна таємниця) – англійське “skeleton in the cupboard”; англійське “To be or not to be” – українське «Бути чи не бути».

У переважній більшості англіцизми, як вже було зазначено, виконують роль запозичених слів, що стосуються: техніки (бульдозер, диспетчер, сейф, фільм); мореплавства та військової справи: (дрейф, катер, снайпер, танк, яхта); політики, економіки та торгівлі (банкнот, бойкот, бюджет, долар, чек); спорту (аут, бокс, матч, теніс, футбол, хокей); одягу й тканин (джеремпер, піджак, піжама, плед,

смокінг); харчування (біфштекс, кекс, пунш, сандвіч, торт); культури (гумор, джаз, клоун, фольклор) [2; 140] .

Англiцизм є прийнятним, коли його використовують на позначення поняття, що не було назване засобами української мови або не існує рівнозначного відповідника. Проте бувають випадки, коли англiцизми витісняють власне українські або позичені терміни. Через це з'являється деякі проблеми, що загрожує розвитку української мови: наявність «дублікатів» (офіс - контора, блокбастер - бойовик); омоніми, які можна сплутати (шейк - коктейль і танок); запозичення власних назв без перекладу (Muppets-show – «Прихована камера»); використання штампів-варваризмів (no comment, made in); запозичення прислівників та вигуків (вау, о'кей) з метою імітації іншомовного колориту.

Запозичення з англійської характеризуються:

- звукосполученнями дж: бюджет, джаз, джентльмен, джемпер;
- звукосполученнями ай, ей: гайморит, інсайд, тролейбус, хокей;
- суфіксом –инг(-інг): мітинг, пудинг, демпінг, тюбінг.

Система відмінювання великої кількості запозичень з англійської мови, серед них й складні слова та терміни-словосполучення, підкоряється нормам української мови, а англiцизми набувають відмінкової парадигми української мови: флєппер – флєппера – флєпперу – флєппер – флєппером – (на) флєппері – флєппере; докудрама – докудрами – докудрамі – докудрами – докудрамою – (на) докудрамі – докудрамо; букер – букера – букеру – букер – букером – (на) букері – букере. Проте існують певні відхилення від норми в українській мові, що стосуються англiцизмів запозичень, які не змінюються. Вони становлять окрему морфологічну групу невідмінюваних іменників та знаходяться на периферії граматичної системи української мови (міккімаусінг, екшн, гемблінгпiкче, лавстори та ін.).

Англiцизмами в українській мові вважаються слова з такими характеристиками:

А. Питомі англійські слова та їх похідні в англійській мові:

- слова, корені або морфеми, що існують в англійській мові з давніх часів : леді, лорд, фут, клуб, стерлінг, пенс, біфштекс, трамвай, кемпінг та інші;

- власні назви в англійській мові, що перетворилися в ній на загальні: бойкот, вокзал, жокей, макінтош, гулівер, ліліпут, хуліган, френч та інші;

Б. Запозичені в англійську мову слова в ході різних епох з інших мов, які набули нових значень на англійському ґрунті та з цими значеннями поширилися на інші мови:

- переосмислені запозичення: вульгарний, методист, гумор, піонер, спорт, теніс, чек, пунш та інші;

- штучні запозичення, створені в англійській мові за допомогою греко-латинських елементів: динозавр, скарлатина, панорама, локомотив, телефон та інші [4; 40-42] .

Процес запозичення слів з іноземних мов має неоднозначний вплив на розвиток нашої мови. З одного боку, вона збагачується через появу нових понять та реалій, проте, з іншого боку, власні питомі елементи залишаються поза увагою і замінюються на іншомовні слова з подібним значенням [1; 23]. Така ситуація залишає негативний відбиток на стані національної мови і на збереженні неповторних рис українського народу.

Взаємозбагачення мов можна назвати процесом, під час якого іншомовний словесний знак природно «входить» в поняттєве поле рідної мови і заповняє собою вільну клітинку або «нашаровується» на семантику певного слова, яке вже вживають мовці, через певні смислові конотації. Варто пам'ятати, що мова здатна регулювати сама себе, і дія такого «механізму» підкоряється певним законам [3]. Мова має здатність до самоочищення, тобто вона «видаляє» функціонально зайве, непотрібне. Цей процес розповсюджується і на слова англійського походження.

З огляду на вищезгаданий матеріал можна сказати, що англіцизми мають бути присутніми в українській мові, адже процес інтеграції та обміну (як культурного, так і мовного) між країнами є очікуваним та необхідним явищем. Проте, іншомовні запозичення мають доповнювати і розширювати словниковий запас рідної мови, а не вживатися в якості заміни українським словам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арсьонова В. Вплив англiцизмiв на сучасний молодiжний сленг. – 25 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://natalipavelchuk29.blogspot.com/2015/12/blog-post_55.html
2. Бiлодiда I.К. Сучасна українська лiтературна мова. Лексика i фразеологiя. – К.: 1973. – 422 с.
3. Пальниченко О.В. Англiцизми в українській мовi [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/2_ANR_2010/Philologia/3_57397.doc.html.
4. Ющук I. П. Запозичення з англiйської мови / Українська мова: Пiдручник. – 3-є видання. — К.: Либiдь, 2006. – 209 с.